

Опис навчальної дисципліни «Календарно-родинна обрядовість українців»

П.І.Б., науковий ступінь, вчене звання НПП: Шаповал Лариса Іванівна, кандидатка історичних наук, доцентка

Кафедра: історії України

Факультет: історії та географії

Назва освітньої (освітніх) програми (програм), для якої (яких) пропонується НД: «Історія та археологія», «Середня освіта (Історія)»	Мета: вивчити особливості духовної культури українського народу, звичаї, традиції пов'язані з ним побутом, народним календарем; ознайомити студентів з методикою польового етнографічного
Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	ження календарної та родинної обрядовості, здобути практичні навички у проведенні етнографічних ицій для збору польових матеріалів про сімейне життя українців, яке супроводжується обрядами, ами, святами, котрі виконуються за народним календарем, який має аграрний та релігійний характер.
Семестр: 4 семестр	Попередні умови, необхідні для вивчення дисципліни:
Статус НД: вибіркова	«Історія України», «Етнографія України», «Історичне краєзнавство», «Музеезнавство музейна справа»
Кількість кредитів /годин: 4/120	Очікувані результати навчання(РНД):
Види індивідуальних завдань: не передбачені навчальною програмою	знати календарні свята й обряди українців відповідно поділу їх на: зимові, весняні, літні, осінні; родинні свята і обряди: родильні, весільні, поховальні, поминальні обряди, звичаї; виокремлювати регіональні особливості календарної, родинної обрядовості в Україні відповідно її трансформації в розвитку українського етносу; володіти методикою етнографічного польового дослідження
Мова викладання: українська	фольклорних матеріалів, етнографічних колекцій, вербальної інформації, які супроводжують календарні свята, обряди, відтворюють родинні звичаї, традиції українців, виявляти інноваційні
Вид підсумкового контролю: залік	напрямки діяльності етнологів у вивченні календарно-родинної обрядовості українців.
Теми аудиторних занять та самостійної роботи: Тема 1 Календарна обрядовість українського народу Тема 2 Етнографічна характеристика свят зимового циклу. Тема 3 Етнографічна характеристика свят весняного циклу. Тема 4 Етнографічна характеристика свят літнього циклу. Тема 5 Етнографічна характеристика свят осіннього циклу. Тема 6 Сім'я (родина) та сімейний побут українського народу. Тема 7 Обрядовість, пов'язана з народженням дитини. Тема 8 Весільний обрядовий цикл. Тема 9 Похоронно-поминальна обрядовість українців. Тема 10 Методика польового етнографічного дослідження календарно-родинної обрядовості українців.	
Форми і методи навчання: методи за формою організації навчання: лекції: проблемна лекція, мультимедійна; практичні заняття (усна відповідь, участь у діалозі, модульна контрольна робота); самостійна робота (аудиторна, позааудиторна, науково-дослідна робота студентів)	
Система оцінювання: оцінювання навчання студента здійснюється методами поточного, модульного та підсумкового контролю методи оцінювання: усний, письмовий контроль, тестування, метод самоконтролю, метод самооцінки – критерії оцінювання:	

Сума балів, накопичени студентом у процесі вивчення навчальної дисципліни	Рівень досягнення студентом запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни
90-100	Студенти всебічно, систематично володіють навчально-програмовим матеріалом дисципліни «Календарно - родинна обрядовість українців»: вміють самостійно виконувати завдання, передбачені навчальною програмою, засвоїли основну і ознайомлені з додатковою літературою, знають календарні свята й обряди українців (зимові, весняні, літні, осінні); родинну обрядовість (родильні, весільні, поховальні, поминальні обряди, звичаї); володіють методикою етнографічного польового дослідження фольклору, етнографічних колекцій, вербальної інформації за анкетами, програмами-питальниками ІМФЕ імені М.Т.Рильського, виявляють інноваційні напрямки діяльності етнологів у вивченні календарно-родинної обрядовості.
75-89	Студенти опанували програмовий матеріал дисципліни «Календарно - родинна обрядовість українців» успішно виконали завдання, передбачені програмою, засвоїли основну літературу, яка рекомендована програмою; вміють самостійно поповнювати свої знання протягом навчання, ознайомились з методикою етнографічного польового дослідження фольклору, етнографічних колекцій, вербальної інформації за анкетами, програмами-питальниками ІМФЕ імені М.Т.Рильського, виокремлюють напрямки діяльності етнологів у вивченні календарно-родинної обрядовості українців (календарні та родинні свята і обряди).
60-74	Студенти знають програмовий матеріал дисципліни «Календарно - родинна обрядовість українців» в обсязі необхідному для виконання практичних завдань, виконують завдання непогано, знають календарні свята й обряди українців; родинну обрядовість але із значною кількістю помилок. Оцінка «задовільно» виставляється студентам, які допустили помилки при виконанні практичних завдань з методики етнографічного польового дослідження фольклору, етнографічних колекцій, вербальної інформації за анкетами, програмами-питальниками ІМФЕ імені М.Т.Рильського але під керівництвом викладача знаходять шляхи їх подолання.
35-59	Студенти погано оволоділи навчально-програмовим матеріалом, понятійно-термінологічним апаратом дисциплін «Календарно - родинна обрядовість українців», допускають велику кількість помилок при виконанні завдань, передбачених робочою програмою завдань з методики етнографічного польового дослідження фольклору, етнографічних колекцій, вербальної інформації за анкетами, програмами-питальниками ІМФЕ імені М.Т.Рильського. Оцінка «незадовільно» виставляється студентам, які не виконали програми навчальної дисципліни в повному обсязі.
0-34	Студенти не оволоділи навчально-програмовим матеріалом дисципліни «Календарно - родинна обрядовість українців», допускають грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою. знають календарні свята й обряди українців (зимові, весняні, літні, осінні); родинну обрядовість (родильні, весільні, поховальні, поминальні обряди, звичаї); володіють методикою етнографічного польового дослідження фольклору, етнографічних колекцій, вербальної інформації за анкетами, програмами-питальниками ІМФЕ імені М.Т.Рильського, виявляють напрямки діяльності етнологів у вивченні календарно-родинної обрядовості
Основні інформаційні джерела: 1. Глушко М. Методика польового етнографічного дослідження: Навч. посіб. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. І.Франка, 2008. – 288 с.	

2. Етнографія України: Навч. посіб. для студ. вузів / За ред. С.А. Макаруча. – 2-е вид., перероб. та допов. – Л.: Світ, 2004. – 520 с.
3. Етнографія України. Навчально-методичний комплекс для студентів історичного факультету (напрямок підготовки «Історія»). Укладач Л.І.Шаповал. – ПНПУ імені В.Г.Короленка. – Полтава, 2012. – 156 с.
4. Шаповал Л.І. Етнографія України: метод. реком. для студ. іст. ф-ту / Шаповал Л.І.; ПНПУ імені В.Г.Короленка. Полтава: ТОВ «АСМІ», 2011. 100 с.
5. Українська етнологія : Навч. посіб. для студ. ВНЗ / В.К. Борисенко, М.В.Гримич, О.П.Гончаров; В.К.Борисенко. К.: Либідь, 2007. 399 с.
6. Українське народознавство [Текст] : Навч. посіб. / За ред. С.П.Павлюка, Г.Й.Горинь, Р.Ф.Кирчіва. – Львів : Фенікс, 1997. – 608 с.
7. Українська родина: родинний і громадський побут: Навч.-метод. посібник для вчителів та викл. народознавства / Л.Орел (упоряд.). – К.: Вид-во Олени Теліги, 2000. – 422с.
8. Шаповал, Л. І. Словник етнографічних (етнологічних) понять і термінів / Л. І. Шаповал. Вид.2 змін. та доп; Полтава: ТОВ «АСМІ», 2016. – 298 с.
9. Лариса Шаповал Історичні форми поховання та похоронні обряди в Україні // Держава і Церква в новітній історії України, Всеукраїнська наукова конференція (5; 2015;Полтава). Збірник наукових статей за матеріалами V Всеукраїнської наукової конференції «Держава і Церква в новітній історії України», (19-20 листопада 2015 р. [Текст]. – Полтава:ТОВ «АСМІ», 2015. – С. 420 – 429.
10. Шаповал Лариса Весільне печиво в Опішні наприкінці ХХ – на початку ХХІ століття // Народна творчість та етнологія: № 6 / [голов. ред. Г. Скрипник] ; НАНУ, ІМФЕ ім.. М.Т.Рильського. – К., 2011. – С.57-61.
11. Шаповал Л. Обрядово-ритуальні дії свята Купала на теренах Полтавського краю // Треті Череванівські читання: зб. Наук. ст.. за матеріалами III Всеукр. наук. конф., 17-18 березня 2016 р. – Полтава: ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2016. – С.379-387
- 12.Шаповал Л.І. Календарно-родинна обрядовість турків-месхетинців у Зінківському районі Полтавської області // Південь України: етноісторичний, мовний, культурний та релігійний виміри: збірка наук. праць.Вип.6 / відп. ред. М.І.Михайлуца. – Херсон: ФОП Грінь Д.С., 2017. – С.423-430.
13. Шаповал Л., Волошин Д. Створення та напрями діяльності Полтавської вченої архівної комісії // Збірник матеріалів ХХІІ наукової конференції студентів, магістрів, аспірантів факультету історії та географії. Квітень 2019 р. Полтава: Вид-во ПНПУ, 2019. – С.36-43

Електронні ресурси:

1.<http://spilka.uaweb.org/> 2.<http://etno.uaweb.org/> ; <http://gmi.nau.edu.ua;> <http://elib.nplu.org/project.html>; <http://lemky.com>; www.etnolog.org.ua; www.archives.gov.ua; www.ukrreferat.com 3.www.lvivstory.com 4.www.hurtom.com 5.catalog.online.ua/ukr/culture/.../regional/ 6.niez-pereyaslav.com.ua; 12 uk.wikipedia.org www.castles.com.ua 7.<http://www.ebk.net.ua>

Забезпечення: карта «Історико-етнографічне районування України», словники, енциклопедія українознавства, навчальні посібники, електронні презентації, колекції предметів народного побуту українців, відеофільми, світлини, фольклорні збірки, анкети, програми-запитальники ІМФЕ імені М. Т. Рильського